

"ТРАПЛЯЄТЬСЯ, ЩО ДО НАС ПРИБУВАЮТЬ ЛІТАКИ... З МИНУЛОГО..."

— Гм...

У шеф-редактора був цілий набір різноемоційних вигуків "гм", що виражали у нього, залежно від ситуації і теми розмови та її психологічного забарвлення, то сумнів, роздратування чи подив, то іронію із знущенням чи й роздратуванням і він, знайомлячись з матеріалами співробітників, раз-пораз гмикав, висловлюючи ним те чи те своє почуття та враження.

Цього разу він теж гмикнув і гмикнув ледь розпочавши читати матеріал свого співробітника репортера Брайнена для рубрики "Нерозгадані таємниці".

— Гм... — мовби ж іронічно видав шеф-редактор на гора своє знамените "гм" і воно прозвучало спершу ніби нерозбірливо.

Навіть репортер, який добре знав звички свого шефа, спершу не збагнув якого відтінку було оте редакторове "гм". І лише потім збагнув: іронічне.

— "ТРАПЛЯЮТЬСЯ, ЩО ДО НАС ПРИБУВАЮТЬ ЛІТАКИ... З МИНУЛОГО..."

І після паузи:

— Гм...

Шеф-редактор заплющив очі, потер очні яблука через повіки, потім відкинувся на спинку крісла, сидів так якусь мить, а тоді стомлено —

постійно боліли очі, — глянув на репортера, якого добре знав і який в газеті спеціалізувався на сенсаціях.

— Гм... — повторив по хвилі. — Скільки я вже перечитав твоїх сенсацій, звик до них, але цього разу... Як це... з минулого? Що вони справді до нас прилітають з минулого? Чи це данина твоєму закучерявленому стилю?

— Саме так, як і написано: з минулого.

— І взагалі... взагалі у тебе, — зізнайся бодай мені, — докази тому, про що ти пишеш, є? Більш-менш сприйнятливі і не такі фантастичні, що... Що аж дух захоплює. Навіть друкуючи сенсації, ми не повинні виходити за рамки здорового глузду. Ще й маємо якось їх пояснювати своїм читачам. Тож хочу уточнити, — редактор потряс аркушами паперу з матеріалом репортера, — це випадково не "качка", що їх час од часу запускають наші ЗМІ для зростання власних тиражів і навзагал — популярності свого видання?

— Але ж тиражі треба піднімати.

— Згоден. Проте сподіваюсь, у тебе все ж таки достовірні факти?

— Якщо їх можна назвати достовірними, то — так. А взагалі, в історії вже зафіксовано кілька сотень подібних випадків.

— Яких це... подібних? Скелетів за штурвалами літаків?

— Ну— у... — вперше ніби розгубився репортер. — Різні видіння...

— Простіше, навождення? Чи — мана-наслання?

— В тім числі й це. А також провали з часом і простором, гості з минулого, різні привиди над аеродромами... У тім числі й скелети за штурвалами літаків.

— Гм... Навіть... навіть скелети за штурвалами літаків? Де вони беруться?

Репортер чесно стенив плечима.

— Якби хто міг пояснити, — помовчавши, обережно додав: — Наука тут поки що безсила. Це за її межами. Принаймні, сьогодні.

— І багато їх там набралось?

Репортер запитливо скинув брови на лоба.

— Скелетів, — пояснив, морщачись, — не любив зайвий раз розжовувати сказане, шеф-редактор. — Сподіваюсь, не чортова дюжина?

— Більше. Не тринадцять, а — тридцять шість.

— Аж 36? Цікаво, цікаво.

— Ще й як!

— То розкажуй, що вони там витворяли. Скелети. У літаку, який приземлився.

І репортер розповів...

У 1939 році в небі несподівано зник пасажирський літак, який здійснював рейс з Ріо— де— Жанейро (Бразилія) в Боготу (Колумбія). На його борту знаходилися 36 чоловік разом з екіпажем.

— І літак зник? У небі? Назавжди?

— Так, у небі. Але не назавжди. Він врешті-решт приземлився. Там, куди й летів. У Боготі.

— Так що ж тут незвичайного, якщо він приземлився? Ще й приземлився там, куди летів.

— Але він приземлився в Боготі у 1994 році!

— Тобто через... 55 років? Після того, як піднявся в повітря?

— Так, через 55 років, — підтвердив співробітник. — Коли відкрили двері, то побачили в його салоні 36 скелетів. Але от диво. Чашки з кавою ще були гарячими — хоч минуло 55 років звідтоді, як літак піднявся в повітря. Ще диміли запалені сигарети. Пасажири не встигли їх навіть викурити. На столиках лежали газети з датою: 16 квітня 1939 року. Для розслідування цього випадку була створена комісія експертів.

— І що ж вона встановила? Якщо взагалі могла що встановити.

— На жаль, нічого. Один з експертів так сказав на підсумковій прес— конференції: "Ми уяви не маємо, яким робом літак міг приземлитися. Адже за штурвалом сидів скелет..."

— Гм... Моторозна історія. Боюсь, ще присниться... Скелети за штурвалом літака... А ти один— єдиний живий і сидиш серед тих скелетів — у салоні літака і за його штурвалом... Хоча... Таке якщо й присниться, то лише у фантасмагоричному сні. А воно подається, як таке, що трапилося насправді... Експертів, сподіваюсь, не вхопив грець?

— Ні...

— Слава Богу. А взагалі...

Взагалі, чим, якими законами чи містикою ми зможемо пояснити читачам бодай один з таких випадків?

Репортер розгублено озирнувся, як ніби шукав того, хто йому зміг би підказати правильну відповідь. Але не найшовши нікого, відповів сам, намагаючись, аби голос його пролунав об'єктивно і дещо аж відсторонено:

— Інформацій, про незвичайні, скажемо так, явища, пов'язані з роботою пілотів, вже назбиралося чималенько.

— Я питаю, друже, як ми пояснимо ці факти своїм читачам? У нас же солідне видання.

— Але йому теж треба дбати про тираж.

— Згоден. Для цього треба іноді друкувати й містику — під виглядом бодай псевдонауки. Але пояснювати хоч якось треба. Свідки є?

— І досить багато. А багато подібних фактів навіть запротокольовані.

— Гм... А може це уява свідків? Самі вигадали, самі й повірили у свою вигадку, га? Простіше, їх підвели власні почуття і багата фантазія. Може таке бути?

— Ну— у, в принципі... Принаймні, не виключається і такий варіант. Як не виключається, що це — наслідки невідомих нам законів Всесвіту. Ще невідомих. Поки що.

— Гм... Будемо валити на невідомі нам закони Всесвіту. Тимчасово повіримо. А зараз... випий кави і поміркуй ще над цими явищами, що їх

образно можна назвати як скелети за штурвалом літака, а я там часом прочитаю, що ти цього разу розкопав. Взагалі, молодець. Подібні історії нам дуже потрібні. Хоч ми й не бульварна преса, але дбати про цікавість для читача маємо. Тим паче, до рубрики "Нерозгадані таємниці".

І прочитав:

"20 листопада 1996 року системи ПВО Великобританії зафіксували об'єкт, що на малій висоті наближався до англійського узбережжя з боку На-де-кале.

На запити пілот не відповідав.

Ще по якомусь часі радары його втратили. А знайшли цей літак лише через добу (де він літав цілу добу — ніхто не знає), — в районі мису Саунт — Фортленд. Літак приземлився біля будинку тамтешньої мешканки Марти Кроуфорд. І ось що вона розповіла.

Жінка поралася в дворі, як раптом почула надсадний звук мотора, що линув звідкілясь згори. Він ніби стрімко наближався. Жінка звела голову і побачила в небі літак, що низько— низько летів натужно завиваючи моторами...

Ось він уже над її будинком... Жінка злякалася, що він упаде на дах. Тим більше, його трусонуло і він вже випустив шасі. Стривожена мешканка села не знала куди тікати з власного двору, але, на щастя, літак пронісся далі і десь за садом приземлився на луках. Отямившись, Марта Кроуфорд підбігла до літака, з кабіни якого вже вигулькнула голова в шоломі. Доки жінка добігла, пілот вже вибравсь на крило. Це був молодий чоловік у незнайомій їй військовій формі. На фюзеляжі його літака у чорному колі виднілася велика біла зірка — здається, в Англії таких літаків не було. Дивно!

— Хто... ви? — пробелькотіла Марта, все ще не знаючи, що їй робити — підійти ближче чи поки не пізно тікати геть.

Пілот здивовано і вражено озирався, певно не тямлячи де він. Потім хитнувся раз— вдруге, наче був п'яний — що й зовсім приголомшило жінку. І все ж вона підійшла ближче. Тим часом льотчик вже присів на крилі і тер рукою обличчя.

— Мадам, — нагледівши жінку, звернувся він, — ради Бога: куди я потрапив?

"Отакої, — подумала Марта Кроуфорд, — Невже він і справді п'яний? Але ж це не водій машини, а — пілот..."

— Мадам, — стомлено допитувався небесний гість. — Я приземлився в Німеччині? У селі — фашисти?

— Яка Німеччина? Які фашисти? — нарешті отямилась Марта. — Я народилася і живу в Англії. Принаймні, жила до сьогоднішнього дня.

— То я... приземлився в Англії?

— Так, сер, в Англії. Принаймні, зранку... Та ще й мить тому, тут, — обвела вона навколо руками, — ще була Англія.

Незнайомець так розгубився, почувши де він, що мимовільно сповз з крила на траву. Він був блідий, очі якісь... наче безтямні.

— Цього не може бути, мадам... Не може бути...

Далі він щось говорив уривчасто, збуджено. З його бурмотіння Марта дізналася лише про якийсь повітряний бій з якимись фашистськими льотчиками, котрі атакували його на мессершмітах ("Які мессершміти в

небі Англії року 1996-го?") і благав допомогти йому зв'язатися телефоном з командиром полку. Час од часу не легше!

— Мене підбили фашисти, — бурмотів він і очі його були все такими ж безтямними. — Кулі пробili фюзеляж. — Марта сама бачила дірки, — ледве не попали в бак з паливом — інакше б кінець...

"Невже він... п'яний? Чи божевільний?" — губилася жінка і на всяк випадок трохи позадкувала від літака.

Що робити далі вона не знала, але тут прибув із села лікар, без зайвих слів забрав з собою незвичайного льотчика аби відвезти його до воєнного шпиталю. І доки він його вів до машини, дивний льотчик все бурмотів про повітряний бій, про фашистів на месерах — як називалися німецькі винищувачі часів Другої світової...

Вже в шпиталі викликали експертів з британської бази ВВС, вони, прибувши до літака, визначили, що перед ними — винищувач Р-40 "Кертіс" з бортовим номером Р-03227, що був на озброєнні в американців у роки Другої світової війни, по закінченню якої його знято з виробництва.

Пілота звали Джон Уокер. За його розповіддю виходило, що він — лейтенант американських військово-повітряних сил, входить до складу 123-ї ескадрильї прикриття, що 9 квітня 1944 року він супроводжував британські "ланкастери" — важкі бомбардувальники, які летіли бомбити фашистські об'єкти на території окупованої гітлерівцями Бельгії... На них напали месери, зав'язався бій. На Уокера напали три ворожі крилаті машини з чорними свастиками на фюзеляжах... Одного літака він відразу ж збив і той, тягнучи шлейф диму, з ревом понісся до землі, а два інших затисли Уокера як у кліщах. І, зрештою, підбили. Літак струснуло, він, втрачаючи висоту, попри всі зусилля пілота, почав падати в якусь затоку, що вигулькнула вниз... Уокер вирішив залишити

машину. Відкрив люк кабіни і тільки хотів було викинутись з парашутом, як тут...

"Несподівано сірий, димний світ війни, що жахливо гримів у небі, ніби вибухнув переді мною, — розповідав Джон. — Я подумав, що схопив кулю в лоб — у мене навіть іскри з очей сипонули. Майнула думка: все, кінець! Зараз я помру, навіть, навіть, не вибравшись з кабіни і вже мертвим упаду з літаком у якусь затоку, яка невідь— де взялася внизу...

І в ту мить я втратив свідомість. Скільки я був у непам'яті, не знаю, здається, цілу вічність.

А літак тим часом все падав і падав.

Коли я отямився, то побачив унизу вже не затоку, а якусь незнайому долину, залиту сонцем. На зеленій траві паслися стада... динозаврів! Я бачив їх чітко... Мій "Кертісс" в крутому піке нісся прямо на них. Але нісся наче у якомусь уповільненому сні. Швидко-стрімко і в той же час уповільнено. А внизу паслися динозаври. Справжні, щонайсправжніснінькі! Мана якась, наслання, подумав я. Навождення. Які динозаври в долині, як вони вимерли всі до одного ще мільйони і мільйони років тому! А вони паслися там, унизу, в долині, куди стрімко-повільно падав мій літак, завалюючись на ліве крило. Мені вдалося вирівняти літак — не знаю як, але пощастило. Я почав набирати висоту і побачив унизу контури Африки... Яка Африка? Які динозаври?.. Прилади зашкалювали, я вже втрачав керування. І тут за склом кабіни з'явилася — наче згори звалилася, — якась жахлива пітьма. Абсолютна пітьма — хоч в око стрель! Перебував я в ній, як мені здалося, секунд двадцять — не більше. А потім вона так же раптово, як і з'явилася, зникла. Я збагнув, що падаю, літак нестримно несеться до землі. На щастя мотор працював... Якось мені вдалося вирівняти машину — десь на висоті 200 метрів од землі. І тільки я вирівняв літак, як мене чи не оглушила тиша.

Я був один у небі. Ніяких "ланкестерів", яких ми супроводжували бомбити фашистські об'єкти в Бельгії, ніяких мессершмітів, що напали на нас... Не було й наших винищувачів. В навушниках — тиша. Навіть атмосферних перешкод не чути. Глянувши вниз, побачив берег, село на яке я падав... Як мені вдалося перелетіти село, ледь не зачіпаючи черепичних дахів, не знаю. Бог поміг.

Я сів на луках з порожніми баками і майже без свідомості. Ось що сталося зі мною сьогодні, себто 9 квітня 1944 року.

Коли Джону Уокеру сказали, що на календарі нині 1996 рік, з ним лучився шок. Далі він не годен був ні говорити, ні що-небудь адекватно сприймати... Іншого виходу, як відправити його в спецлікарню — психіатричну мається на увазі, — не було..."

— Гм... — редактор, закінчивши читати, знову вдався до традиційного свого гмикання. — Оце і вся загадкова історія? Продовження є?

Репортер мовчки подав йому аркуш паперу.

Редактор прочитав:

"Історія ця набула розголосу і в свій час навіть потрапила на сторінки преси. Всі вимагали пояснень, достовірніших даних, тоді керівництво шпиталю зробило таку заяву:

"25-літній пілот-любитель Джон Уокер, власник відреставрованого Р-40 "Кертісс", страждає від навязливої форми шизофренічної маячні, що загострена повною амнезією, яка несподівано вразила його під час польоту.

Хвороба, безумовно спровокована непомірним захопленням містера Уокера історією авіації. Хворий вважає себе пілотом ВПС США часів Другої світової війни.

Нині він лікується в спеціалізованій клініці без права доступу до нього відвідувачів, котрі здатні викликати загострення хвороби".

— Всього лише... шизофренік? — розчаровано протягнув редактор. — То що ж незвичайного в цій історії? Маячня може напасти на будь-кого. Хоча... Чому керівництво шпиталю не пускає до нього відвідувачів? Дивно. Дуже дивно. Наче його ізолювали від громадкості.

— Саме так, дивно, — погодився репортер. — А не пускають до нього відвідувачів тому, щоб не виявилися деякі... вражаючі, скажу так, факти. Ось продовження історії.

І подав редактору ще кілька аркушів.

Редактор з цікавістю— хоч і гмикаючи, — почав читати.

"Один журналіст, назовемо його Джеймс О'Хара, не повірив висновку спеціалістів шпиталю щодо Джона Уокера. Як мені вдалося встановити, — писав далі репортер, — заінтригований випадком, Джеймс О'Хара провів самостійне розслідування. І ось що він вияснив.

Літак-винишувач ВПС США з бортовим номером Р-03227 справді входив до 123-ї ескадрильї прикриття.

9 квітня 1944 року один з пілотів тієї ескадрильї пропав без сліду. Після того, як почався бій з месершмітами. Його справді пілотував лейтенант Джон Уокер, фотографію якого вдалося розшукати і презняти в архіві.

Цікава деталь. На правій щоці в нього характерна родимка. А в льотчика, що з'явився в Англії року 1996-го теж на правій щоці така ж родимка. Він дуже і дуже схожий на американського лейтенанта Джона Уокера, який зник 9 квітня 1944 року — вони наче близнюки. Ясно, що це одна і та ж особа.

Крім усього на літаку виявили свіжі пошкрябини і пробоїни від куль. Виходить, літак обстріляли не 52 роки тому, а щонайбільше 20 хвилин тому — перед його приземленням. Та й звідки кульові пробоїни могли з'явитися у відреставрованому літаку?"

— І яка подальша доля пілота, котрий приземлився в Англії у 1996 році після бою з месершмітами у 1944 році?

— Про подальшу долю Джона Уокера, британська влада зберігає вперте мовчання... Але я над цим зараз працюю. Думаю, мені вдасться дізнатися, що з ним було далі і яка його доля і де він нині?

— Отже, на сьогодні це все?

— На жаль, все. Але — поки що. Продовження, я вірю, буде.

— Коли?

— Цього я ще не знаю. Але вірю — буде. Коли-небудь.

— Гм... — редактор знову відкинувся на спинку крісла, заплющив очі і через повіки масажував очні яблука — у нього від втоми — багато читав, — постійно боліли очі. — Що говорить про цей випадок, якщо він справді був, наша наука?

— А— а— а... нічого. — Поки що.

— Все ті ж прояви невідомих нам законів Всесвіту?

— Виводить, що так. Ми ще не все знаємо.

Редактор довго мовчав, наче зважував щось, потім ляснув долонею по столу.

— Гаразд! Твій матеріал я ставлю в номер. Сенсації нам потрібні. Ось як тільки ми пояснимо цей феноменальний випадок? Всю цю... містику і фантасмагорію...

— Поки що...

— Знаю, наука безсила. Але читачі вимагатимуть од нас хоч якихось припущень. І ми їх повинні дати.

— На думку спеціалістів з аномальних явищ, це, — репортер подумав ще і впевнено закінчив: — Причини подібних пригод криються в явищі, що трактуються як діри в часі і просторі.

— Гм... Діри в часові і в просторі?

— Саме так. І в ті діри час од часу потрапляють літаки. Цим і пояснюються несподівані зникнення і такі ж несподівані появи людей, літаків, автомобілів, кораблів та підводних човнів. А також їхнє блискавичне переміщення на величезні відстані. Вони іноді потрапляють і в архідалеке минуле. Може й на мільйони років. Аж до динозаврів. А ось потрапляння їх у майбутнє не зафіксовано.

— А як виникають ці діри? Де вони розташовані? Чому люди і техніка потрапляють у них?

Запитливо дивився на свого співробітника, не чекаючи од нього миттєвої відповіді, якої він знав, і в природі ще не існує.

— Хто нам про це скаже, — репортер розвів руками. — Сучасна наука безсила пояснити подібні феномени. Але це лише сьогодні. Поки що, а завтра... Можливо, завтра буде знайдена відповідь.

— А раптом все це... вигадки, га? Тому наука і скептики з недовір'ям відносяться до подібних історій. Називають їх фантазіями.

— В принципі все може бути, — зітхнув репортер.

— Але в такому разі доведеться визнати, що серед авіаторів є люди.... з нестійкою психікою. Які очевидно страждають галюцинаціями. Або схильні до вигадок. Фантазій. Простіше — до брехні. На жаль.

— І це може бути.

— Або ще... все це — вигадки нашого брата-журналіста. В погоні за сенсаціями і не таке придумаєш. Та ще маючи добру фантазію і професійне вміння писати, а їм підігрують деякі пілоти, наземні служби аеродромів. Навіть, деякі вчені. Не кажучи вже про фантазерів серед обивателів, які раз вигдавши, вірять, що саме так і було.

— І таке припущення має реальне підґрунтя. — Репортер помовчав, ніби збираючись з духом. — І все ж я вірю що це є результат невідомих нам законів Всесвіту.

— Так вигадки це, чи — дія невідомих нам законів Всесвіту?

Репортер мовчав.

— Тоді поясни де беруться... гм-гм... скелети за штурвалами літаків?

Репортер лише розвів руками.

— Мовчиш? Мовчи. Я від тебе й не чекаю миттєвої відповіді.

— Я її й не маю, сер, — і додав своє традиційне: — Поки що. Хоча певний: всьому причиною вже згадувані діри у часові та просторі.

Вони ще випили по чашечці кави і вже коли репортер збирався йти, редактор мовив:

— Може, це й добре. Що ми не знаємо. Як мудрі застерігали і застерігають: менше знатимеш — міцніше спатимеш, а матеріал твій ставлю в номер, будемо вважати, що це невідомі закони Всесвіту. На нього і звалимо всю цю містику.

Якщо тільки вона містика, а не наука.